

DE EVOLUTIE VAN DE OOSTENDSE VISSERSHAVEN

door Emile VROOME, oud-schepen der Vissershaven,
schepen van Financiën en oud-Volksvertegenwoordiger.

Deze week zetten wij een finaal punt achter de vervolgreeks over het werk van ere-schepen Emile Vroome, nadat wij in de vijf voorgaande weken, aan de hand van zijn werk over de „Evolutie van de Oostendse Vissershaven”, aandacht hadden besteed aan de historiek van de Oostendse vissershaven en visserij. Emile Vroome besloot destijds dat belangrijk werk met een hulde aan de visserij en de opgave van enkele markante data die bepalend zijn geweest voor het visserijbedrijf.

De Zeewijding die ieder jaar plaats grijpt, de eerste zondag na het naamfeest van de Oostendse beschermheiligen, is een plechtigheid die waarschijnlijk dagtekent uit de tijd toen Oostende nog een klein vissersgehucht was. De zee werd gezegend voor al hetgeen ze voortbracht en ook uit vrees, daar 's winters woonsten en landen dikwijls overstromd werden. De zegening die ieder jaar plechtig van op een hoog duin door hun priester werd gegeven, moest wel iets prachtigs en indrukwekkends lijken voor hen. Deze eenvoudige vissers, rechtschapen mensen, te zien ootmoedig knielen! Ze roepen Gods goedheid over zich en smeken om hun karig dagelijks brood. In oude stadsrekeningen wordt de processie van de H. Petrus ingeschreven voor de veroorzaakte onkosten. In 1448 vinden wij dat vreugdevuren werden aangestoken op de SS. Jans- en Pietersnachten. In 1486 wordt er vermeld dat zes kannen wijn uitgedeeld worden aan de zangers en leden der Rhetorica van Nieuwpoort, die te Oostende deel hadden genomen aan de processie. In 1497 hadden de rederijkers van Oostende, toneel opgevoerd op SS. Pieters- en Paulusdag en werden daarvoor beloond met twee kannen wijn. De processie die ieder jaar op 29 juni rondging, bekwam meer en meer bijval en steeds kwam er meer volk te dier gelegenheid naar Oostende gestroomd, zodanig dat de magistraat de toelating vroeg aan Karel V een jaarmarkt te mogen houden op die dag, in stede van die welke tot voorheen gehouden werd op Ste Katharinadag. Dit werd toegestaan in 1518 en tot het einde van de vorige eeuw was er ieder jaar begin juli een foer te Oostende. Een afschrift van die toelating van Karel V is een heel interessant document, dat nog kan ingezien worden in het boek van Ed. Vlietinck.

In de rekening van 1536 wordt melding gemaakt dat de Bisschop van Cuba het H. Sacrament droeg in de processie van 29 juni. De rekening van 1543 staat een uitgave toe van „H. Sols” voor het uitstrooien van bloemen en versieren van het Schepenhuis op St. Pietersdag.

De rederijkers van Gistel kwamen te Oostende op St. Pieterdag en, gedurende de processie gaven zij verscheidene flup-teriespelen te zien. In 1567 vinden wij enige inlichtingen over de voornaamste personen die aan de processie deelnamen: de bailli (baljuw), de burgemeester, de 8 schepenen, de schatbewaarder en de griffier.

In 1579 werd de oude kerk bij het strand gesloopt en de vergoeding uitbetaald voor de processie, en werd voortaan (in 1580) toegestaan aan de nieuwe kerk. Na het beleg 1601-1604 werd de processie terug in zwang gebracht. In 1768 werden grote feesten op touw gezet daar het dat jaar vijf eeuwen geleden was dat Margareta van Konstantinopel de eerste „charte” (oorkonde) aan Oostende gaf.

Men weet dat de Juliaans Kalender veranderd werd in 1582 door Gregorius XIII en dat er dus één jaar verschil bestaat tussen de nieuwe en oude kalender. Een „Te Deum” werd gezongen te 10 uur in de parochiale kerk en een processie doortrok de straten. Vóór het stadhuis stond een standbeeld opgericht, Maria-Theresia verbeeldend. 's Namiddags greep een grote optocht plaats, geleid door de Oratoriaan Broeders en die uit 7 praalwagens bestond.

De eerste wagen stelde een dorpskermis voor, de tweede de godsdienst en de deugden, de derde de apostels Petrus en Paulus, de vierde droeg de Maagd van Oostende, de vijfde verbeeldde Margareta van Konstantinopel en haar zoon Don Guido, de zesde Margareta van Male en Filips de Stoute en de zevende Filips de Goede en Isabella. Tussen de wagens in liepen verscheidene groepen, zoals vissers met netten, jonge meisjes, soldaten te voet of te paard.

Sommige dagbladen hadden over de zeewijding en de bijhorende feestelijkheden geschreven als „plechtigheden die plots opnieuw in 't leven geroepen werden en dat het beter ware geweest dat alles te vergeten”.

Dit in 1834, een lokaal weekblad schreef, verontwaardigd te zijn over zoveel onwetendheid, dat „die plechtigheden jaarlijks met veel luister, ingetogenheid en op dezelfde manier uitgevoerd werden zonder ooit belachelijk geschenen te hebben. De zeewijding wordt nog steeds gedaan van de stadswallen zoals in de goede ouwe tijd van onze voorouders”.

Sedertdien wordt nog ieder jaar deze luisterrijke processie op touw gezet, keer op keer verbeterd, gewijzigd en verrijkt met allerhande bijvoegsels, nieuwe, schonere wagens en groepen die in een mooi bijbelse, historische of nationale kledij worden gestoken.

(Vervolg volgende blz.)

Z.M. Koning Boudewijn - toen nog Koninklijke Prins - bij zijn bezoek aan de vissershaven.

Thans draagt de alomvermaarde processie de naam van „Ommeganck”, en men schat de mensen op minstens honderdduizend die uit België en vreemde streken Oostende komen bezoeken teneinde van de gelegenheid gebruik te maken om van de grootse plechtigheid getuige te zijn.

En wanneer op de slag van het middaguur het bulderend kanon het sein geeft van het indrukwekkend ogenblik van de plechtige wijding der zee, met de menigvuldige rijkbevlagde schepen op de rede, wordt door een koor van honderden visserjongens- en meisjes het diep aandoenlijk lied gezongen: „O Heer, Zegen de Zee”, getoondicht door de Oostendse muzikleraar wijlen dhr. J. Keurvelds en woorden van wijlen dhr. Hendrik Baels, die de grootste diensten heeft bewezen aan onze visserij tijdens de vervulling van zijn menigvuldige openbare ambten van Schepen der Stad Oostende, Volksvertegenwoordiger, Minister van Landbouw, Minister van Openbare Werken en later als Gouverneur van West-Vlaanderen. In deze laatste hoge functie werd Gouverneur Baels op 12 november 1933 plechtig door de Stad Oostende, zijn geboortestad, officieel gehuldigd.

Hierna volgt de tekst van deze VISSERS-CANTATE:

O Heer! Voor wie de Zee of brandt of kalmt naar wille,
Ziet op ons naar geweest, ziet op ons visserswerk!
Uw kruis zij voor de zee een teken om te stillen,
Uw kruis wees onze hoop, het weze niet een zerk!

Wij zagen onze mannen, ons kinders gaan ter zee,
Wij gaven broze schuiten, ons troost en liefde mee;
Wij vrouwen, voor ons mannen, wij buigen smekend neder,
Wij moeders roepen snikkend om onze kleinen weder.

Ze briest en stormt de zee en slaat der sloepen boegen,
De masten kraken nêr, de zeilen scheuren af,
Hoe zwart is 't al rond ons! Hoe wreed en doodse zwoegen,
Het zure stukje brood, we zoeken 't in een graf.

Gouverneurs Baels wordt verwelkomd door Eerste Schepen Vroome, Schepen der Vissershaven.

Wij zullen vissers zijn en lustig medevaren,
En hijsen 't korrenet gelaân met zilvren buit,
En giert dan eens de wind, en steigeren de baren,
Wij buigen op, hei sa! en schetterlachen luid.

Wij schenken U ons kroost dat jaagt naar vissenoorden,
Gelijk de vader was, zó wordt ons ganse bloed!
Bedaar uwe kleine zee met úwe meesterswoorden,
Zo wordt de zee een bron die rustig leven doet!

OOSTENDE, Hoofdstad van het Zeevisserijbedrijf!

OOSTENDE, Stad van Zeehandel!

OOSTENDE, Stad van Internationaal Verkeer!

OOSTENDE, bespoeld door de Noordzee!

OOSTENDE, verwoest, menigmaal vernield, is er altijd weder bovenop gekomen. Telkenmale heeft zij de strijd om het bestaan hervat met dit wonderbaar vertrouwen in de toekomst. Dit vertrouwen dat voor ons een spoorslag is, een reden van troost en van hoop in onze standvastigheid, onze levenskracht!

Zegde ik immers niet in het begin van mijn werk: „ER STAK WILSKRACHT ONDER HET WAMBUIJS ONZER VOORVADEREN!”? Wij mogen er bijvoegen: HUN NAKOMELINGEN HEBBEN DIT NIET BESCHAAMD!

BOEKEN EN ZEEKAARTEN VERKRIJGBAAR TER DRUKKERIJ NIEUWSBLAD VAN DE KUST

Hiernavolgende werken, zeekaarten, visserijplaten, enz., zijn in onze drukkerij verkrijgbaar.

1. De Belgisch Nederlandse Zeemansalmanak 1983 of 1984.
Prijs 1.200 fr. + 72 fr. BTW voor niet vissersvaartuigen.
Verzendingskosten 132 fr. (België)
Verzendingskosten 160 fr. (Nederland)
2. De Belgisch Nederlandse Zeemansalmanak 1982.
Prijs 1.000 fr. + 60 fr. BTW voor niet vissersvaartuigen.
Verzendingskosten 132 fr.
Ook de andere jaargangen zijn nog verkrijgbaar.
3. Hoogwaterboekje 1984 - 35 fr.
4. Vismappen, in vier talen, zeer leerzaam voor scholen.
Verschillende soorten zeevis.
Schaal- en weekdieren.
Prijs 500 fr. + 95 fr. verzendingskosten.
5. „Een hart aan Zee” door Ere-burgemeester Pierre Vandamme.
Prijs 795 fr. (BTW inbegrepen) + 32 fr. verzendingskosten.
6. Van Mannen en de Zee door Marcel Poppe.
Prijs 150 fr. + 9 fr. BTW + 18 fr. verzendingskosten.
7. De Nieuwe Zeekaart door E. Brouckxon.
Prijs 165 fr. + 10 fr. BTW + 15 fr. verzendingskosten.
8. Praktische Zeevaartkunde door E. Brouckxon.
Prijs 165 fr. + 10 fr. BTW + 15 fr. verzendingskosten.
9. Wat IJslanvaarders vertelden door Willem Lanzweert.
Prijs 200 fr. + 12 fr. BTW + 18 fr. verzendingskosten.
10. Met de Mercator naar de Stille Zuidzee, door A. De Bock.
Prijs 330 fr. + 20 fr. BTW + 25 fr. verzendingskosten (België).
Prijs 330 fr. + 75 fr. verzendingskosten (Nederland).